

Margerita Banič

Aktualni izzivi ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju

Namena prispevka sta prikaz trenutne zakonodaje in njene implementacije na področju nasilja v družini in analiza ukrepa prepovedi približevanja. Interdisciplinarno povezovanje in iskanje novih rešitev za ukrepanje države proti nasilju v družini je nujno za zmanjševanje njegove intenzivnosti za zaprtimi vrati. Prispevek obravnava izbrane razlage iz sodne prakse, ki skupaj z implementacijo zakonodaje spreminjajo trende v praksi in posredno vplivajo na delo centrov za socialno delo. Vloga socialnega dela se pri reševanju problematike na individualni in sistemski ravni prepleta s sodnim premislekom, oboje skupaj pa slovenski strokovni javnosti zagotavlja celoten vpogled v institucionalno in zakonodajno stanje obravnavane problematike.

Ključne besede: nasilje v družini, sankcije, preventiva, zaščita žrtev, centri za socialno delo.

Dr. Margerita Banič je asistentka na Evropski pravni fakulteti Nove univerze. Raziskovalno se ukvarja s področjema kazenskega prava in človekovih pravic. Kontakt: margerita@banic.net

Current challenges of restraining order prohibiting approaching a specific person, place, or area

The purpose of the article is to present the current legislation and its implementation in the field of domestic violence, and to analyze restraining order in more detail. Interdisciplinary approach and search for new solutions against domestic violence are essential to reduce its intensity behind closed doors. The article addresses selected interpretations from recent case law, which together with the implementation of legislation develop new trends in legal practice, which consequently impacts the work of social work centres. The role of social work on individual and systemic level regarding domestic violence revolves around judicial critical thinking, hence, both disciplines (social work and law) combined present a useful insight into institutional and legislative situation.

Key words: domestic violence, sanctions, prevention, victim protection, social work centres.

Margerita Banič, PhD, is a teaching assistant at the European Faculty of Law, New University, in Novo mesto, Slovenia. Her research interests focus on criminal law and human rights. Contact: margerita@banic.net

Uvod

Slovenska družba se je v zadnjem desetletju začela bolj zavedati resnosti problematike nasilja v družini in še glasneje opozarjati nanjo. To se kaže tudi pri sprejemanju zakonov. *Zakon o preprečevanju nasilja v družini* (2008) je v slovenski pravni red vnesel izboljšave na področju zaznavanja, ukrepanja in preprečevanja nasilja v družini. Njegove določbe so se dokaj uspešno implementirale v prakso in skupaj z določbami kazenskega in družinskega zakonika nekoliko izboljšale zakonodajno situacijo v Republiki Sloveniji. Na splošno za Slovenijo še vedno velja, da je nasilja v družini (kot kaznivega dejanja in tudi prekrška) za zaprtimi vrati veliko, prijav pa premalo; pravna ureditev zlorabe v družinskem okolju mora biti urejena na primeren način, saj lahko le ureditev zakonodaje zagotavlja učinkovito preprečevanje nasilja v družini in ustrezno ukrepanje organov pregona in preiskave.

Ne glede na obstoječo zakonodajo se začne o elementih kaznivega dejanja nasilja v družini velikokrat govoriti šele v sodnem postopku ob razvezi zakonske zveze, zato *Družinski zakonik* (2017) napotuje na uporabo *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008) v primeru, ko zakonec ob razvezi zakonske zveze navaja, da je drugi zakonec v času trajanja zakonske zveze nad njim (ali nad otrokom) izvajal nasilje. Spremenjena norma je v slovenskem pravnem prostoru naredila velik korak naprej, saj v prejšnji ureditvi družinskih razmerij (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*, 2004) besede »nasilje« sploh ni mogoče najti. Z ukrepom prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju, ki se ga nasilnežu izreče na podlagi različnih predpisov, se žrtvi zagotovi zaščito pred vsemi oblikami nasilja, tudi psihičnim, saj se mu prepove vzpostavljati kontakte z žrtvijo.

Merjenje obsega nasilja v družini je za spremljanje napredka v zakonodaji in praksi nujno, za uspešno napredovanje pa so potrebni institucionalni dejavniki, kot so: prijava nasilja ustreznim institucijam in učinkovita obravnava primerov zlorab, dovolj institutov za zaščito in pomoč žrtvi ter resorsko in medresorsko sodelovanje deležnikov z ničelno stopnjo tolerance do nasilja. Molk žrtev nasilja v družini je eden pglavilnih razlogov za to, da pravega obsega problematike preprosto ni mogoče natančno oceniti, saj sistem zaščite žrtev v veliki meri temelji na njeni prijavi (Sešelj, 2017, str. 843–845).

Prispevek z opisno metodo na podlagi teoretske analize utemeljuje pomen instituta prepovedi približevanja in njegove pasti v luči učinkovite zaščite in varne družbe. Ugotovitve prispevka temeljijo na analizi novejših sodne prakse in na pregledu preučene domače in tuje literature. S prispevkom pojasnjam pomembnost zgodnje prijave nasilja v povezavi z zagotovitvijo temeljne varnosti žrtve v postopku uvedbe instituta, tudi z ugotavljanjem nasilja. Rešitve v trenutni zakonodaji in praksi imajo prednosti in pomanjkljivosti, zato jih z analizo pravnih aktov raziščem in kritično ocenim aktualno normativno ureditev in praktične vidike pri obravnavi primerov nasilja. Z uporabo analitične metode sodne prakse postavljam nova vprašanja pravičnega obravnavanja žrtev nasilja in z analizo pravnih aktov in sodne prakse raziščem pomembno vlogo slovenskih centrov za socialno delo pri odločanju o uporabi ukrepa prepovedi približevanja. Zaradi neposrednega stika s strankami postopka zunaj sodišč je namreč za pravično odločanje o takšnem ukrepu vpletenost centra za socialno delo za usodo žrtve ključna.

Vloga socialnega dela in ukrep prepovedi približevanja

Informacije, ki jih socialne delavke¹ z zaznavanjem družinske dinamike pridobijo pri svojem delu, so za nadaljnje ukrepe organov pregona v primeru nasilja nepogrešljive. V sodnem postopku je sodišče pogosto pozorno na

1 Uporaba ženskega spola besede za osebo, zaposleno na centru za socialno delo, se v prispevku nanaša na katerokoli osebo, ki pri instituciji opravlja strokovno delo, ne glede na spol.

opažanja zaposlenih na pristojnem centru za socialno delo, ki lahko obstoj ali neobstoj nasilja zaznajo že v zelo zgodnji fazi obravnave primera.

V preteklih letih so se pristojnosti centra za socialno delo na področju družinskega prava še bolj okrepile tudi zaradi določb *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (2008), ki zagotavljajo večdisciplinarni in večinstitucionalni pristop državnih organov in institucij pri obravnavi nasilja v družini. Zakonodajalec je s sprejemom zakona pripomogel k večjemu varstvu žrtve nasilja, s ciljem zmanjšati obseg zlorab v družinskem (in družbenem) okolju.

V sodni praksi se je v preteklem desetletju pokazala še večja raven zaupanja sodišč po mnenja socialnih delavk. Pravilnik o sodelovanju organov in o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini navaja ključne dejavnosti centra po prejemu obvestila suma nasilja v družini. Mednje spada zagotavljanje zaščite in pomoči žrtvi, zbiranje informacij o ogroženosti od drugih organov, obveščanje policije v primerih suma na kaznivo dejanje in podaja informacije o opravljenih začetnih aktivnostih tistemu organu, ki je center obvestil o nasilju. Pri obravnavi nasilja v družini tako centri povečujejo varnost žrtve nasilja, skrbijo za preprečevanje novega nasilja in motivirajo žrtev, da se vključi v različne vrste pomoči in sprejemanje ukrepov za zaščito njenih pravic (*Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini*, 2009).

V skladu s trenutno zakonodajo igra center za socialno delo ključno vlogo v sporih pri razvezi zakonske zveze, saj v postopkih po prekinitvi partnerstva odloča o stikih partnerjev z otroki. Poleg tega, da je treba pred vložitvijo predloga na sodišče opraviti predhodni posvetovalni sestanek na centru, pridobi po začetku postopka sodišče *ex offo* tudi pisno mnenje centra, socialna delavka, ki je primer obravnavala, pa je vabljen na zaslišanje pred sodišče. V uvodnem delu izpostavljena (pozna) omemba nasilja v partnerstvu v času samega postopka razveze lahko socialno delavko spravi v nezavidljiv položaj, če se o njem seznanijo šele med zaslišanjem na naroku za glavno obravnavo pred okrožnim sodiščem. To, da partnerka nasilja nad njo ali otrokom ni nikoli prej prijavila ali o njem komurkoli povedala, lahko v očeh sodišča vzpostavi dvom o resničnosti izjav žrtve.

Preventivni namen ukrepa prepovedi približevanja ni kaznovanje storilca, ampak zagotavljanje varnosti žrtvi nasilja in zato zaradi neposredne nevarnosti žrtvi zagotavlja zgolj začasno rešitev. V primerih nasilja v družini mora sodišče po načelu sorazmernosti tehtati med ogroženostjo žrtve in izbiro ukrepa, stopnja prepričanja o pravno relevantnih dejstvih pa je nižja kakor to velja za postopke, pri katerih se o pravnem razmerju odloča bolj trajno. Po analizi slovenske sodne prakse preteklega desetletja pa gre razumeti, da izjava socialne delavke pred sodiščem o obstoju nasilja lahko zelo vpliva na stopnjo prepričanja sodišča, ki nato storilcu odredi prepoved približevanja.

Takojšnja prijava nasilja ne le omogoči žrtvi možnost dosege ukrepa prepovedi približevanja in torej mirnejše življenjsko okolje, temveč ima ključno vlogo pri nadaljnjih odločitvah sodišča. V mnogih primerih od začetkov

nasilja do odločbe prvostopenjskega sodišča mine več desetletij, pravočasna ugotovitev centra za socialno delo o obstoju nasilja pa v veliki meri vpliva na usodo razpadle družine.

Vloga centrov za socialno delo in praksa sodišč v postopkih po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini

Na podlagi pregleda aktualne zakonodaje in analize sodnih odločb od leta 2020 do danes lahko sklepamo, da se vloga in mnenje centrov za socialno delo v posameznem primeru vse bolj upoštevata. Hkrati pa je na podlagi analize relevantne sodne prakse preteklega desetletja zaznati pomanjkljivosti, in sicer nepravočasno obveščanje centrov za socialno delo o nasilju v družini. Če žrtev ali njeni bližnji zamudijo s prijavo nasilja, institucije ne morejo zagotoviti učinkovitih mehanizmov za zgodnje zaznavanje in posredovanje. Nepravočasna prijava lahko v kazenskih postopkih pomeni razliko med obsodilno in oprostilno sodbo, saj vpliva na dostopnost dokazov in verodostojnost izjav; v civilnih postopkih pa takšna zamuda prijave vpliva na obstoj sodne zaščite žrtve. Višje sodišče v Ljubljani je opozorilo na dvom o možnosti nasilja, kljub drugačnim ugotovitvam v postopku po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) in s centra za socialno delo; to kaže na pomen natančne in objektivne obravnave prijav nasilja in na vlogo centra za socialno delo pri zagotavljanju ustrezne zaščite žrtv (Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, 2023).

Sodišče je na primeru nasilja v družini iz leta 2020 kot enega izmed vodil za izdajo sklepa o prepovedi približevanja po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, ki se je prekrival z že izdanim ukrepom policije, uporabilo poročilo centra. V 9. alineji 6. točke obrazložitve analizirane sodne odločbe sodišče meni, da je ...

v poročilu centra za socialno delo (CSD) z dne 30. 11. 2020 opisana vsebina pogovora z nasprotnim udeležencem (opravljenim 12. 10. 2020, 6. 11. 2020 in 25. 11. 2020), ki ga je center za socialno delo opravil na podlagi prijave nasilja, nasprotni udeleženec pa je prijavo označil kot napihnjeno, nasilje je zanimal oziroma ga je pripisal predlagateljem in sebe predstavil kot žrtev, uživanje alkohola pa minimiziral, center za socialno delo je udeležence postopka v preteklosti že obravnaval zaradi nasilja. (Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, 2020)

V predmetnem primeru je sodišče, upoštevaje druge okoliščine primera, domnevno storilcu kaznivega dejanja prepovedalo približevanje žrtvama samima, kraju stalnega prebivališča žrtev in naslovu zaposlitve ene od žrtv, vse na 200 metrov, poleg tega pa tudi prepoved navezovanja stikov z žrtvama na kakršenkoli način, tudi prek tretjih oseb (Sklep Višjega sodišča v Celju, 2021).

Pri opravljanju rednega dela je center omejen na prijavo in opis nasilja, ki ga prejme od žrtve; gre nesporno za njeno subjektivno doživljanje tega nasilja. Center je na podlagi prijave nasilja dolžan ukrepati po utečenem

postopku, njegova naloga pa ni preverjati intenzivnost nasilja v pravnem pogledu ali detektivsko raziskovati verodostojnost izpovedi žrtve. Test so-razmernosti o tem, ali je treba izreči ukrep prepovedi približevanja, ostaja na plečih organov pregona oziroma na sodišču.

V konkretnem primeru je Višje sodišče v Ljubljani obravnavalo primer, ko prijavljena ravnanja storilca niso bila tako intenzivna, da bi sodišče zaradi njih moralo izdati ukrep prepovedi približevanja. Sodišče prve stopnje je v dokaznem postopku v celoti ocenilo ogroženost prijaviteljice in se do vloge centra v postopkih prijave družinskega nasilja opredelilo tako:

Ugotovljena ravnanja po svoji vsebini in intenzivnosti niso taka, da bi bil upravičen izrek predlaganih ukrepov (prepoved približevanja, vstopa v stanovanje, zadrževanja v bližini stanovanja in vrtca). Tehtanje intenzivnosti posega v svobodo ravnanja povzročitelja nasilja s posegom v osebno dostojanstvo in varnost žrtve nasilja pride v poštev šele, ko je izkazano nasilno ravnanje. (Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, 2020)

Pogovori, ki jih center opravi ob prijavi nasilja, se zaradi potrebe po zaščiti žrtve izvedejo na podlagi vrednostne sodbe socialne delavke. Centri so konceptualno tudi zagovornik žrtve in osebni stik žrtev nasilja naveže prav s socialno delavko. V socialnem delu se namreč prvi stik z žrtvijo opravi z delovnim strokovnim pogovorom, ki vključuje soustvarjanje delovnega odnosa in izvirnega projekta pomoči (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Obravnava nasilja pred policijo se tako namensko povezuje in prepleta z delom centrov, saj so socialne delavke s pomočjo znanstveno utemeljene metode dela z žrtvijo usposobljene razumeti elemente nasilja v družini in hkrati doseči primerno komunikacijo z žrtvijo. Center za socialno delo le z oceno ogroženosti žrtve in hkrati kritjem prijavitelja nasilja lahko zagotovi primerno in učinkovito zaščito žrtve.

Vrhovno sodišče je vlogo centra za socialno delo v sodnih postopkih že pred leti zelo približala vlogi sodnega izvedenca, njegovo poročilo pa primerjalo z izvedenskim mnenjem. Centri namreč v sporih v razmerju med starši in otroki delujejo v funkciji varuha javnega interesa in celo opravljajo nekatere naloge »pomožnega preiskovalnega organa« (Odločba Vrhovnega sodišča RS, 2007).

Današnja zakonodaja pa tudi sodna praksa centrom za socialno delo zaupata velika pooblastila v družinskih sporih in jim dodelujeta poseben procesni položaj. Splošno znanemu dejstvu o izjemno veliki pomembnosti izvedenskega mnenja, ki je izdano med sodnim postopkom na prvi stopnji, ne gre oporekati. Hkrati analiza slovenske sodne prakse kaže, da mnenje centra za socialno delo pogosto determinira izid sodnega postopka, saj ga sodišča skoraj brez izjem upoštevajo. Običajna praksa sodišč gre že vsaj desetletje v smeri, da v primerih, ko center za socialno delo zazna nasilno vedenje in prevzame vlogo »izvedenca«, sodišče odloči v korist žrtve nasilja. Postopek po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini je določen za varovanje pred nasiljem, tako psihičnim kot fizičnim, in mora za izrek

ukrepov po tem zakonu dosegati določeno stopnjo intenzivnosti. Ugotavljanje stopnje nasilja se pred sodišči presoja objektivno, zato je pri odločitvi o upravičenosti ukrepov po zakonu izjavljanje socialnih delavk o doživeti stopnji nasilja nepogrešljivo.

Nadaljnji nezanemarljiv element ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju je tudi odreditev razdalje. Višje sodišče v Ljubljani je leta 2022 odločalo o pritožbi na odločbo prvostopenjskega sodišča, ki je odločilo o prepovedi približevanja nasilneža žrtvi v oddaljenosti desetih metrov. Višje sodišče je v tem primeru pojasnilo, da prepoved približevanja do razdalje, manjše od 10 metrov, nasilnežu omogoča prav vsa ravnanja, ki jih sankcionira Zakon o preprečevanju nasilja v družini, saj lahko zasleduje in opazuje žrtev in se zadržuje na kraju, kjer se žrtev giblje. Zakon resda ne določa niti najmanjše niti najdaljše razdalje, vendar glede na dokazano kontinuirano psihično nasilje in zalezovanje nasilneža v tem primeru prepoved približevanja in zadrževanja zgolj na razdalji, manjši od 10 metrov, ne bi dosegla svojega namena. (Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, 2023)

Na podlagi analize sodne prakse preteklih petih let se žrtvam nasilja v družini s prepovedjo približevanja po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini, po objektivno ugotovljeni potrebi za ukrep, pomaga tako, da se s prepovedjo približevanja nasilnežu prepove približevanje na razdaljo do 200 metrov, lahko se mu prepove vstopiti v nekdanje skupno stanovanje ali zadrževati se in približevati se temu stanovanju na razdaljo manj kot 200 metrov, hkrati pa se prepove navezovati stike s predlagateljico na kakršenkoli način (tudi s sredstvi za komuniciranje na daljavo, prek tretjih oseb in drugih oblik komunikacije). Nasilnežu se kot dodatno izreče tudi denarna kazen (npr. v višini 1000 evrov), ki jo nasilnež mora plačati v primeru kršitve prepovedi približevanja.

Čeprav je odreditev prepovedi približevanja po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini v sodni pristojnosti, je uspešnost izvajanja ukrepa v veliki meri odvisna tudi od usklajenega sodelovanja med drugimi državnimi akterji. Socialno delo ima pri tem ključno operativno vlogo, saj centri za socialno delo spremljajo izvajanje ukrepa na terenu, koordinirajo podporne storitve za žrtve, obveščajo sodišče o morebitnih kršitvah prepovedi in sodelujejo z organi pregona ter sodišči v nadaljnjih postopkih. Žrtev nasilja ima po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini tudi pravico do izbire spremljevalca v vseh postopkih, ki so z nasiljem povezani, in v vseh postopkih, v katerih je udeleženec povzročitelj nasilja. Spremljevalec je na podlagi 7. člena Zakonu o preprečevanju nasilja v družini lahko »vsaka polnoletna oseba, ki v postopku ni obravnavana kot povzročitelj nasilja«, lahko pa za spremljevalca žrtev zaprosi tudi center za socialno delo ali specializirano nevladno organizacijo.

Ne glede na preostale zakonske pravice se sodišče za ukrep prepovedi približevanja odloči tudi, ko je z njim ogroženo preživljanje nasilneža. Pri sodnem odločanju gre namreč za tehtanje pravic, in pravica žrtve do mirnega in zdravega življenja praviloma pretehta druge pravice (nasilneža), tudi njegovo lastninsko pravico. Najpomembnejša tako za center kakor sodišče

je pri odločanju o prepovedi približevanja v skladu s slovensko in evropsko zakonodajo tudi korist mladoletnega otroka. Pred sodiščem se pri odločanju o stikih z nasilnim staršem upoštevajo želje otroka, če jih je sposoben izraziti, in so lahko prednostne tudi pred željami starša, ki je žrtev nasilja.

Kdaj se odredi ukrep prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju?

Ukrep prepovedi približevanja na podlagi Zakona o preprečevanju nasilja v družini

Zakon o preprečevanju nasilja v družini je bil v slovenski zakonodaji spejet kot rezultat spopadanja s problematiko nasilja v družini in jasno opredeljuje ukrepe za varstvo žrtve nasilja v družini. Ukrep prepovedi približevanja osebi, kraju ali območju na podlagi tega zakona se odredi v primerih, ko se želi povečati varnost žrtve nasilja. Državni organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb in organi lokalnih skupnosti so z istim predpisom zakonsko zavezani izvesti vse postopke in ukrepe, potrebne za zaščito žrtve nasilja glede na stopnjo njene ogroženosti in zaščito njenih koristi, pri tem pa ustrezno zagotoviti spoštovanje njene integritete. Prav zaradi dolžnosti ravnanja iz 5. člena Zakona o preprečevanju nasilja v družini nobena od institucij, organov in organizacij v državi ne more zatrjevati, da za pomoč žrtvam v okvirih svoje pristojnosti in področja delovanja ni pristojna (Filipčič, 2009).

Prav tako ima ne glede na določbe *Zakona o brezplačni pravni pomoči* žrtev nasilja pravico do brezplačne pravne pomoči v primerih, kadar je center za socialno delo že podal oceno ogroženosti. Tako pridobljena brezplačna pravna pomoč lahko žrtvi pri prvem pravnem nasvetu pomaga pri podaji predloga prepovedi približevanja in v nadaljevanju v družinskih postopkih po Družinskem zakoniku (2017), saj lahko vključuje celoten postopek razveze z nasilnim partnerjem in postopek določitve vzgoje in varstva otrok, stikov in preživnine (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*, 2011).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini med ukrepi za zagotovitev varnosti žrtev nasilja v družini navaja tudi prepoved približevanja. Žrtev nasilja (ali center za socialno delo v soglasju z žrtvijo) mora podati predlog za izrek ukrepa, sodišče pa odloča o ukrepu v nepravdnem postopku. Če izreče prepoved, določi tudi njeno trajanje za največ 12 mesecev, na predlog žrtve pa se lahko ukrep večkrat podaljša.

Ukrep prepovedi približevanja na podlagi Zakona o nalogah in pooblastilih policije (policijski ukrep prepovedi približevanja)

Na podlagi 60. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (2013) se lahko ukrep prepovedi približevanja izda kot varnostni ukrep policije še pred začetkom kazenskega oziroma predkazenskega postopka:

Če je podan utemeljen sum, da je oseba storila kaznivo dejanje ali prekršek z znaki nasilja ali je bila zalotena pri takem kaznivem dejanju ali prekršku, in obstajajo razlogi za sum, da bo ogrozila življenje, osebno varnost ali svobodo osebe, s katero je ali je bila v bližnjem razmerju v smislu določb kazenskega zakonika in zakona, ki ureja preprečevanje nasilja v družini (v nadaljnjem besedilu: kršitelj), kar policisti ugotovijo zlasti na podlagi dotedanjega grdega ravnanja kršitelja, iz okoliščin, ki jih neposredno zaznajo ob prihodu na kraj dogodka, zbranih obvestil od žrtev ali prič, podatkov centra za socialno delo, humanitarnih in nevladnih organizacij, smejo policisti odrediti prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), ki je kršitelj namerno ne sme prekršiti. Kot kraj se določi kraj, kjer oškodovanec stanuje, dela, se izobražuje, je v varstvu ali se vsakodnevno giblje.

Ukrep prepovedi približevanja po omenjenem členu obsega tudi prepoved nadlegovanja po drugih kanalih, kot so telefonski klici, sporočila ali elektronska pošta; na to so policisti dolžni kršitelja posebej opozoriti. Pri odreditvi takšnega varnostnega ukrepa je policija strogo vezana na kriterije za ugotavljanje okoliščin za izrek prepovedi približevanja v skladu s 3. členom *Pravilnika o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju* (2014).

Policija lahko izreče ukrep prepovedi približevanja za trajanje 48 ur in mora pisno odredbo o njegovem izreku skupaj s pisnimi podatki in dokazi o razlogih za odreditev ukrepa takoj poslati v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča. Preiskovalni sodnik nato v roku 24 ur potrdi, spremeni ali razveljavi izrečeni ukrep. Če prepoved približevanja določenemu kraju oziroma osebi preiskovalni sodnik potrdi, lahko ukrep izreče za čas trajanja do 15 dni, pri tem pa mora upoštevati začetek veljave ukrepa, ko ga je izrekla policija. Zoper odločbo preiskovalnega sodnika je dovoljena pritožba kršitelja, oškodovanca ali policije na zunajobravnavni senat okrožnega sodišča v roku 3 dni (o pritožbi se odloči v roku 3 dni od prejema pritožbe). Preiskovalni sodnik lahko na predlog žrtve ukrep podaljša še za 60 dni. (*Zakon o nalogah in pooblastilih policije*, 2013).

Policija odredi ukrep po uradni dolžnosti. To pomeni, da je odreditev ukrepa prepovedi približevanja neodvisna od avtonomije volje žrtve in se ga lahko odredi tudi proti njeni volji, predvsem pa zanj ni potreben predlog žrtve. Žrtev je v večini primerov zaradi (dlje časa trajajočega) nasilja nad njo prestrašena, zmedena in psihološko šibka, zato ni vedno sposobna odločati v svojo največjo korist. Vprašanju, ali je ukrep prepovedi približevanja določen osebi, kraju ali območju zares učinkovito sredstvo za preprečevanje nasilja v družini, se zaradi stanja, v katerem se znajde žrtev dlje časa trajajočega nasilja, ni mogoče izogniti. Večina nasilnežev ukrep upošteva, nekdanji partnerji pa ga kršijo pogosteje v primerjavi z aktualnimi partnerji žrtve; poleg tega je ukrep prepovedi približevanja manj učinkovit pri povratnikih, ki so že bili obravnavani zaradi nasilja v družini ali drugih oblik nasilja (Filipčič in Bertok, 2024).

Osnovni namen ukrepa je vendarle omogočiti žrtvi odmik od nasilja in vzpostaviti mirnejše okolje, v katerem si lahko v tem kratkem času trajanja ukrepa s pomočjo centra za socialno delo in drugih deležnikov pridobi informacije in pomoč, da se bo v prihodnje lahko trajno odmaknila iz nasilnega razmerja. Po drugi strani pa ukrep omogoča kršitelju, da si v tem času lahko poišče ustrezno strokovno pomoč in se s tem izogne nadaljevanja kršitev (Žaberl in Šuštar, 2004). Delo s povzročiteljem je dolgotrajen proces, v katerem je treba spreminjati prepričanja in vedenja posameznika, zato ne gre pričakovati, da bo povzročitelj povzročanje nasilja hitro opustil. Zagotovo v 15 dneh policijske odstranitve nasilja – pa še to zgolj v primerih, ko nasilnejš odredbe ne krši – dolgoročne rešitve ni moč doseči; trajna odstranitev nasilja je možna le s sodelovanjem prizadetih strank in ustreznimi mehanizmi države.

Vsekakor pa je v času trajanja ukrepa prepovedi približevanja dobrodošel učinkovit nadzor nad upoštevanjem ukrepa, in sicer tako, da se v največji možni meri spoštuje dostojanstvo tako kršitelja kot tudi oškodovanca.

Ukrep prepovedi približevanja pred sodišči v kazenskih postopkih (na podlagi Kazenskega zakonika in Zakona o kazenskem postopku)

V skladu z 71a. členom Kazenskega zakonika (2012) lahko skupaj z izdajo končne sodbe odredi varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja tudi sodišče v kazenskem postopku. Sodišče lahko storilcu kaznivega dejanja zoper življenje in telo, čast in dobro ime, spolno nedotakljivost, človekovo zdravje ali zaradi drugega kaznivega dejanja z znaki nasilja izreče prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo. Takšna prepoved se lahko izreče za dobo enega meseca do treh let.

Sodišče sme izreči ta ukrep, če je storilec s kaznivim dejanjem prizadel telesno ali duševno celovitost žrtve in če oceni, da bi storilčevi stiki ali komuniciranje z žrtvijo ali njenimi bližnjimi pomenili nevarnost za ponovitev istovrstnega ali storitev drugega kaznivega dejanja zoper žrtev ali njene bližnje. Sodišče izbere enega ali več načinov izvršitve ukrepa iz prejšnjega odstavka in ob tem zlasti natančno opredeli osebe, na katere se ukrep nanaša, in razmerje med storilcem in žrtvijo ali njenim bližnjim, primerne razdalje storilca do žrtve ali njenega bližnjega ali krajev, ki se morajo spoštovati, opredeli posamezne načine prepovedanih oblik komuniciranja ali določi prepovedane oblike druženja. (Kazenski zakonik, 2012, tretji odstavek 71a. člana)

Če sodišče izreče varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja ob izreku pogojne obsodbe, lahko, če storilec kaznivega dejanja krši takšne prepovedi, to pomeni preklic pogojne obsodbe in izrek določene zaporne kazni. Predmetni varnostni ukrep lahko vključuje, kot izhaja iz drugega odstavka 71a. člena Kazenskega zakonika (2012):

[...] prepoved približevanja žrtvi ali njenim bližnjim, prepoved navezovanja neposrednih ali posrednih stikov ali komuniciranja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi, vključno z uporabo elektronskih komunikacijskih sredstev, prepoved dostopa na posamezne kraje, na katerih se redno giba žrtev ali njeni bližnji, ali prepoved druženja z žrtvijo ali njenimi bližnjimi.

Za žrtev je ukrep prepovedi približevanja pogosto nujen za čas pred izdajo sodbe v kazenskem postopku, saj bi se sicer lahko storilec žrtvi približeval in jo že s samo navzočnostjo psihološko ogrožal do končanega kazenskega postopka. S tem namenom *Zakon o kazenskem postopku* (1994) omogoča izrek prepovedi približevanja že veliko pred tem trenutkom, ni pa ukrep prepovedi približevanja odvisen od predloga žrtve za izrek ukrepa. Ob izpolnjevanju zakonskih pogojev ga na predlog državnega tožilca izreče sodišče.

Zakon o kazenskem postopku v 17. poglavju normira ukrepe za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti, za odpravo ponovitvene nevarnosti in za uspešno izvedbo kazenskega postopka, med katere spada tudi prepoved približanja določeni osebi, kraju ali območju. Določba 195a. člena *Zakona o kazenskem postopku* v povezavi z 2. in 3. točko prvega odstavka 201. člena tega zakona določa, da, če obstaja opravičena bojazen, da bo obdolženec uničil sledove kaznivega dejanja, ali če posebne okoliščine kažejo, da bo oviral potek kazenskega postopka s tem, da bo vplival na priče, udeležence ali prikrivalce, oziroma če teža, način storitve ali okoliščine, v katerih je bilo kaznivo dejanje storjeno, in njegove osebne lastnosti, prejšnje življenje, okolje in razmere, v katerih živi, ali kakšne druge posebne okoliščine kažejo na nevarnost, da bo ponovil kaznivo dejanje, dokončal poskušano kaznivo dejanje ali storil kaznivo dejanje, s katerim grozi, sodišče uporabi ta ukrep, če je le mogoče naštete posledice preprečiti s prepovedjo približevanja (*Zakon o kazenskem postopku*, 1994).

Iz analize sodne prakse je razvidno, da se v nekaterih primerih sodniki odločajo za odreditev pripora, saj ukrep prepovedi približevanja predvideva sodelovanje osumljenca v fazi preiskave kaznivega dejanja. Tako je Vrhovno sodišče RS zapisalo:

Preiskovalna sodnica je zoper osumljenca odredila pripor, saj je utemeljeno zaključila, da milejši ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi zaradi osebnih lastnosti osumljenca ne bi zagotovil varnosti oškodovank. Tak ukrep namreč terja sodelovanje osumljenca, njegovo voljo in odločitve, da ne bo nasilen. Osumljenca pa od nadaljnega izvrševanja kaznivih dejanj niso odvrnili niti izdani plačilni nalogi zaradi kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru niti izrečene prepovedi približevanja oškodovankama. (*Sodba Vrhovnega sodišča RS*, 2014).

Če torej v sodno obravnavani zadevi obstajajo okoliščine, da bo osumljenec zoper žrtev kljub izdani prepovedi približevanja še naprej izvajal nasilje, sodišča odredijo pripor. S tem je zaščita žrtve očitno pomembnejša kot pravica do svobode gibanja osumljenca.

Pravočasnost prijave nasilja in njegovo preprečevanje v družbi

Nasilje v družini je hud družbeni problem, ki je hkrati varnostni problem in povzroča škodljive ekonomske posledice za družbo. V Sloveniji naj bi po statističnih ocenah telesno nasilje partnerja doživljala vsaka peta ženska, psihično pa vsaka druga (Sadar, 2021).

Slovenska zakonodaja gre v smeri aktivnega preprečevanja nasilja po načelu, da je vsako drugo družbeno (ali medicinsko) anomalijo bolje preprečiti, kakor zdraviti. Delno gre preventivno ravnanje razumeti kot vzpostavljanje sistema, v katerem se žrtev ob prijavi nasilja socialno okrepi in se ji ob tem pomaga, da si obvaruje zdravje in zaščiti svoje pravice. Zakonodaja mora biti v smeri preprečevanja nasilja jasna, potencialni povzročitelji nasilja pa morajo verjeti v moč zakona in se zavedati, da bodo v primeru storitve kaznivega dejanja ali prekrška ustrezno kaznovani. Žrtev se bo po drugi strani lažje opogumila in nasilje prijavila, če bo v sistem zaupala, in ne bo zaradi same prijave še bolj ogrožena. Z vidika državnih organov pa je gotovo treba poiskati pravo mero posegov, usmerjenih zoper družinsko celico, ki je z vidika družbe zelo intimna.

Za zagotavljanje pravice do osebne varnosti in dostojnega življenja brez nasilja tudi v partnerstvu, v katerem se dogaja kršitev človekovih pravic za zaprtimi vrati, je nasilje v družbenem pogledu treba nujno preprečevati. Dve izmed preizkušenih metod preprečevanja nasilja v družbi sta njegovo zaznavanje in zgodnje prijavljanje. Kljub splošnemu prepričanju, da država ne sme posegati na področje družinske zasebnosti (Buzawa idr., 2012), je njena naloga vzpostaviti mehanizme za ustrezno obravnavo prijavljenega nasilja. Kazenskopравни pristop v Sloveniji gotovo kaže na negativen odnos do nasilnega ravnanja storilca in si z bogato sodno prakso na področju nasilja v družini s številnimi obsodbami storilcev v zadnjem desetletju prizadeva za zagotavljanje pravičnosti. Storilec se torej nikakor ne sme počutiti varnega v pomenu, da ga država ne bo kaznovala, saj ga nihče ne bo prijavil ali sodišče nasilja ne bo sankcioniralo. Za preprečevanje kaznivega dejanja nasilja v družini po 191. členu *Kazenskega zakonika* je pomembno, da je zagrožena kazen dovolj visoka in da so pričakovanja splošne javnosti o rednem izvrševanju sankcij zoper povzročitelja nasilja v družini utemeljena (Filipčič, 2009; Tratar, 2006).

Preprečevanje nasilja v družini je za dosego družbene blaginje ključno, saj je občutek varnosti za posameznika prvi pogoj za dobro delovanje v družbi. Dom bi moral biti varno zavetje za posameznika, a če to ne drži, je država zaradi pravice do osebne varnosti dolžna poseči tudi tja. Žrtvam mora sistem ob prijavi nasilja omogočati varstvo, pomoč in zaščito, vse to pa naj bo urejeno na sistemski in izvedbeni (storitveni) ravni. Raziskava Združenih narodov iz leta 2015 je pokazala, da v večini držav članic poišče pomoč manj kot 40 % žensk, ki se znajdejo v nasilnem razmerju, in manj kot 10 % žensk prijavi nasilje organom pregona (United Nations Economic and Social Affairs, 2015).

Negativne izkušnje iz preteklosti je treba uporabiti kot zagon za sprejemanje nadaljnjih ukrepov in izboljšavo obstoječih. Osebni pristopi k svetovanju v področnih nevladnih organizacijah in druge razpoložljive oblike pomoči so nujno potrebne za večjo učinkovitost preprečevanja nasilja, kamor spada tudi spodbujanje prijav nasilja. Osebe, ki se z domačimi gospodinjstvi pri opravljanju dela (dostavljalci hrane, poštarji, negovalci na domu, vrtnarji ipd.) bližnje srečujejo, z gotovostjo lahko pripomorejo k večji stopnji prijav nasilja v družini (Kuraj, 2021).

Kot sem omenila, se začne o nasilju v družini pogosto razpravljati v postopkih razveze zakonske zveze, ko partnerja svoje družinsko zatočišče izgubita in ugledne maske padejo, še posebej če družinska varnost v takšni celici nikoli ni obstajala. Izzive za prihodnost gre iskati v preprečevanju nastajanja nasilja v družini, torej v odvracanju nasilneža od nasilnih dejanj. Eden izmed načinov takšnega odvracanja je takojšnje prijavljanje nasilja, tudi ko je zloraba še v zametkih in manj intenzivna, a še vedno prepoznana kot nasilje. Centri za socialno delo ali policija se morajo ob takšni prijavi (tudi anonimni) dosledno odzvati in s tem se v družbi vzpostavi občutek varnosti za žrtev, pa tudi za vsakega posameznika, ki se želi v svojem življenjskem okolju počutiti varnega.

Razkrito nasilje v družini v času razpada partnerske skupnosti se lahko šteje v škodo prijavitelju, saj se takšno prijavo v sklepnih fazi razmerja lahko obravnava kot vzvod za pridobitev zelenega deleža na skupnem premoženju ali celo za maščevanje partnerju za razpad zveze. Višje sodišče je tako v obravnavanem sodnem primeru odločalo v zadevi, v kateri je mati otroka zatrjevala, da naj bi oče izvajal telesno nasilje nad mladoletnim otrokom (Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, 2013). Sodišče je s pomočjo centra ugotovilo, da en sam dogodek, ki ga je oče obžaloval, še ni pomenil nasilja v družini. Sodišče je v jedro sodbe zapisalo:

Psihično oziroma čustveno nasilje v obliki poskusov indoktrinacije proti očetu s strani matere, ki ga je v konkretnem primeru zaznal CSD, ima prav tako negativne posledice za duševni razvoj otroka.

Sodišče je tako na podlagi strokovnega mnenja centra zavzelo stališče, da je tudi podpihovanje mladoletnega otroka enega od staršev zoper drugega starša psihološko nasilje v družini.

Za izid sodnega postopka ima čas prijave nasilja pomembno vlogo, saj prijava ne sme zbuditi vtisa krive ovadbe oziroma morajo biti v tem primeru drugi dokazi, da gre res za nasilje, tako očitni, da sodišče razloga prijave med razvezo partnerske skupnosti ne bi interpretiralo negativno zoper prijavitelja. Iz perspektive dela državnih organov in institucij ukrepi zoper nasilneža namreč niso namenjeni izkoriščanju sistema za zadovoljitev potreb po maščevanju ali obogatitvi, temveč dejanski zaščiti osebe v položaju žrtve, ki sama ni dovolj močna, da bi se uprla nasilnežu, in pomoč države potrebuje (tudi ko je sama ne poišče).

Sklep

Na podlagi teoretske analize, pregleda pravne zasnove in praktičnih vidikov ukrepa prepovedi približevanja je jasno, da institut pride v poštev takrat, ko je primarno stanje varnosti posameznika ogroženo in so njegove človekove pravice in temeljne svoboščine kršene. Učinkovitost ukrepov za doseg varnosti žrtve se merijo od primera do primera, vendar mora biti ukrep smiseln in glede na dejanske okoliščine tudi sorazmeren tako, da je dosežen njegov namen iz 19. člena Zakona o preprečevanju nasilja v družini. V uspešnih primerih, zaradi katerih je ukrep prepovedi približevanja v slovenskem pravnem redu nastal in tudi obstal, se ob izreku ukrepa nasilnež potuhne in žrtve ne nadleguje več; ko ukrepa ne upošteva, pa mora posredovati policija.

Žrtve nasilja so v trenutkih razveze razumljivo zaskrbljene tudi zaradi premoženja in se šele naknadno odločijo za prijavo nasilja (med postopkom delitve premoženja). Na podlagi analiziranih sodb je očitno, da sodišča niso naklonjena prepoznam prijavam nasilja, saj v primerih neusklajenih podatkov od centra za socialno delo iz poprejšnjega življenja žrtve (pred postopkom) sodišče ne more biti prepričano, da se nasilje res dogajalo. Vsekakor bi življenje in zdravje morali biti na prvem mestu pri tehtanju osebnih vrednot in je zato za žrtve v trenutkih ob razvezi partnerske skupnosti koristno izkoristiti strokovnost in zaupanje socialnih delavk na centrih za socialno delo, kakor tudi pridobiti profesionalno pomoč drugih kadrov (pravnikov in psihologov) (Flaker, 2012).

Čeprav ukrep prepovedi približevanja po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini in drugih zakonih formalno ni le ukrep na papirju – saj njegovo izvajanje nadzira policija, kršitve pa so sankcionirane – praksa kaže, da žrtev z njim še vedno ni v celoti varnostno zaščitena. Posebej v primerih zgodnjih, ponavljajočih se oblik manj intenzivnega nasilja se kaže potreba po hitrejšem, odločnejšem odzivu države. Zato bi bilo smiselno razmisliti o tesnejšem povezovanju prekrškovnega in kazenskega odziva, denimo s prenosom določenih vrst nasilnega vedenja (npr. groženj, ponavljajočih se nadlegovanj) iz prekrškovne v kazensko sfero. To bi omogočilo hitrejšo in bolj represivno ukrepe že v zgodnjih fazah nasilja.

V praksi se je v preteklosti zaradi manjšega poudarka na kaznovanju nasilnežev v prekrškovni zakonodaji psihično nasilje pogosto obravnavalo kot prekršek, nasprotno pa je bilo telesno nasilje obravnavano kot kaznivo dejanje (Selinšek, 2009). Vendar pa novejša raziskave in spremembe v praksi kažejo na bolj celosten pristop k obravnavi psihičnega nasilja in ga danes obravnavajo resneje. Kljub visokim standardom znanja in proaktivnega delovanja stroke na področju preprečevanja nasilja v družini pa ostaja veliko žrtev popolnoma nezaščiteneh in prepuščenih na milost nasilnim partnerjem, ker ostaja nasilje neprijavljeno. Ker je treba državljanke bolj spodbujati, naj nasilno obnašanje tudi pri sosedih prijavijo oblastem, je smiselno večje interdisciplinarno povezovanje.

Viri

- Buzawa, E. S., Buzawa, C. G., & Stark, E. (2012). *Responding to domestic violence: the integration of criminal justice and human services* (4. izdaja). Thousand Oaks: Sage Publications Inc.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). Socialno delo z družinami: razvoj doktrine. *Socialno delo*, 45(3/5), 111–118.
- Družinski zakonik* (2017). *Ur. l. RS*, št. 15/17, 21/18 - ZNOrg, 16/19 - ZNP-1, 22/19, 67/19, 200/20 - ZOOMTVI.
- Filipčič, K. (2009). Legal responses to domestic violence: promises and limits. V M. Antić Gaber (ur.), *Violence in the EU examined*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani (str. 115–123).
- Filipčič, K., & Bertok, E. (2024). Prepoved približevanja in intimnopartnersko nasilje. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 75(1), 44–58.
- Flaker, V. (2012). Prostor in socialno delo. *Teorija in praksa*, 49(1), 53–70.
- Kazenski zakonik* (2012). *Ur. l. RS*, št. 50/12 - uradno prečiščeno besedilo, 6/16, 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 175/20 - ZIUOPDVE, 195/20, 95/21, 186/21, 206/21 - ZDUPŠOP.
- Kuraj, K. (2021). Nasilje v družini v času epidemije covid-19. *Pravna praksa*, 34, 9–11.
- Odločba Vrhovnega sodišča RS (2007). Št. VS RS II Ips 682/2007 (8. 1. 2007).
- Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju* (2014). *Ur. l. RS*, št. 49/2014.
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini* (2009). *Ur. l. RS*, št. 31/09 in 42/17.
- Sadar, T. (ur.) (2021). *Nasilje v družini in duševne stiske, pogovor z dr. Lilijano Šprah* [Radijski program]. 20. 1. 2021. Pridobljeno 8. 10. 2022 s https://avdio.ognjisce.si/posnetki/informativni_prispevki/2021/info_2021_01_20_pogovor_dr_Lilijana_Sprah_nasilje_v_druzini_in_dusevne_stiske.mp3
- Selinšek, L. (2009). Nasilje v družini - razmerje med prekrškom in kaznivim dejanjem. *Pravna praksa*, 3/4, 19–21.
- Sešelj, D. (2017). Neustreznost kazenskopravnega obravnavanja žrtve nasilja v družini. *Pravnik*, 11/12, 843–882.
- Sklep Višjega sodišča v Celju (2021). Št. VSC Sklep II Cp 157/2021 (21. 4. 2021).
- Sklep Višjega sodišča v Ljubljani (2013). Št. IV Cp 2319/2013 (18. 9. 2013).
- Sklep Višjega sodišča v Ljubljani (2020). Št. VSL Sklep IV Cp 1901/2020 (6. 11. 2020).
- Sklep Višjega sodišča v Ljubljani (2023). Št. VSL Sklep IV Cp 1273/2023 (19. 7. 2023).
- Sodba Vrhovnega sodišča RS (2014). Št. XI Ips 38418/2014 (16. 10. 2014).
- Tratar, B. (2006). Odziv prava na nasilje v družini in družbi. V J. Balažic, & P. Kornhauser (ur.), *Zloraba in nasilje v družini in družbi: XII. Spominsko srečanje akademika Janeza Milčinskega*. Ljubljana: Inštitut za sodno medicino Medicinske fakultete v Ljubljani (str. 108–111).
- United Nations Economic and Social Affairs (2015). *The World's Women 2015, trends and statistics, chapter 6*. Pridobljeno 2. 6. 2022 s <https://unstats.un.org/unsd/gender/chapter6/chapter6.html>
- Zakon o brezplačni pravni pomoči* (2001). *Ur. l. RS*, št. 96/04 - uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 - odl. US, 19/15 in 93/25 - ZNUZJV.
- Zakon o kazenskem postopku* (1994). *Ur. l. RS*, št. 176/21 - uradno prečiščeno besedilo, 206/21 - ZDUPŠOP, 35/22 - odl. US.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013). *Ur. l. RS*, št. 15/13, 23/15 - popr., 10/17, 46/19 - odl. US, 47/19, 153/21 - odl. US.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008). *Ur. l. RS*, št. 16/08, 68/16, 54/17 - ZSV-H.

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (2004). *Ur. l. RS*, št. 69/04 - uradno prečiščeno besedilo, 101/07 - odl. US, 90/11 - odl. US, 84/12 - odl. US, 82/15 - odl. US, 15/17 - DZ.

Žaberl, M., & Šuštar, Š. (2004). Prepoved približevanja kot policijsko varnostno pooblastilo za preprečevanje nasilja v družini. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55(4), 353-362.